בס"ד "הדף היומי לתולדותינו"

יום ב', י"ט בחשון תשס"ו (21 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

*__ימי חשון__ בשנת תשט"ז [1955] היו. בארצנו, שזו רק 'נולדה' שנים ספורות לפני-כן, היו ימים אלה קשים ביותר במישור הבטחוני. **התגברו החדירות של מסתננים**, וגבר גם מספר האבידות. במיוחד, שׂרר מתח רב בגבול המצרי, ובמדינות העולם העריכו כי המזה"ת על סף מלחמה חדשה. באווירה זו, נולדה **המדיניות של פעולות התגמול.***

בין פעולות אלה - ב-__י"ח בחשון__ (אתמול), **פשט צה"ל על חטיבה מצרית** שהתבצרה באזור המפורז. העיתונות הגדירה את מה שקרה שם כאחד מימי הקרבות הקשים ביותר מאז מלחמת השחרור. 50 מצרים נהרגו בפעולה, 49 נפלו בשבי. הכוח שפלש לשטח המפורז גורש לשטח מצרים, כשהוא משאיר מאחוריו תותחים ומרגמות רבים. [כאן לא דובּר על 'מסתננים' אלא צבא מצרי!] מצרים הגיבה בהפגזות על מטרות ישׂראליות לאורך רצועת עזה.
[ישׂראל 50]

המדיניות מאחורי פעולות התגמול:

המובילים של מדיניות פעולות התגמול היו ראש הממשלה, **דוד בן גוריון**, והרמטכ"ל, **משה דיין**. ביסוד מדיניות זו היתה גישה של "יד חזקה" כלפי הערבים, תוך הבהרה שכל פעולת חבלה או לחימה תזכה לעונש הולם, משום שדם יהודי אינו הפקר. או במילותיו של בן גוריון עצמו: "אין בידנו להבטיח כל צינור מים מפיצוץ וכל עץ מעקירה. אין בידנו למנוע רצח עובדים בפרדס ומשפחות בשנתן, אך יש בכוחנו לקבוע מחיר גבוה לדמנו, מחיר יקר מכדי שכדאי יהיה לישוב הערבי, לצבא הערבי ולממשלות הערביות לשלמו".
פעולות התגמול התבצעו כתגובה על פעולות הטרור של ההסתננות. משה דיין הגדיר את פעולות התגמול בהרצאה שנשא ביולי 1955:
"משמעות פעולת התגמול היא כי ישׂראל רואה בהסתננות כפעולת איבה בלתי נסבלת, והיא מורה את כוחותיה לעבור את הגבול ולפגוע בארץ הערבים. **הפגיעה אינה פעולת נקם**. זו פעולת עונש והתראה".
את טיב האיזון שבין הדרג המדיני לדרג הצבאי בקביעת פעולות התגמול תיאר מאוחר יותר **אריאל שרון**, שהופקד על ביצוען של פעולות התגמול, תחילה כמפקדה של יחידה 101, שהוקמה במיוחד למטרה זו, ולאחר מכן כמפקדו של גדוד 890 של חטיבת הצנחנים, שיחידה 101 מוזגה לתוכה: "אפשר לומר שהאידיאולוגיה של פעולות התגמול התגבשה במידה רבה ביחידות הצנחנים. חשוב לציין, שאת רוב היעדים שביצענו, הצענו אנו למטה הכללי, וזאת בגלל היכרותנו המלאה את האזורים השונים ואת השטח והיעדים שמעבר לגבול, שבהם סיירנו ללא הפסקה. הביטחון והיכולת לבצע זרמו מלמטה למעלה. תפקידנו כלוחמים היה לרקוע ברגליים - מוכנים לקרב. __הדרג המדיני בדרך כלל הוא זה שצריך למתן__. הוא רואה את השיקולים כולם - שיקולים מדיניים ואחרים. מלמטה צריכה תמיד להיות רקיעה ברגליים, ואנחנו רקענו."
גישה זו היתה הגישה הדומיננטית, אך לא היחידה. **משה שרת**, שכיהן אף הוא כראש ממשלה בתקופת פעולות התגמול התנגד לגישה זו, ולאחר **טבח מעלה עקרבים** כתב ביומנו: "מעשה תגובה על מרחץ דמים זה רק יטשטש את רשמו המחריד, ויעמיד אותנו בדרגה שווה עם המרצחים מהצד שכנגד. מוטב לנו לעשות מענין מעלה עקרבים מנוף להתקפה מדינית על המעצמות, למען יפעילו לחץ על ירדן שכמוהו עוד לא היה".

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננֶה עד עולם סלה."[תהלים מ"ח 9]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום __שני__ בשבת
בשׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישׂראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל